

11 2009 n - 244 - umiemia decydu

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

+ fot. kieszonk

VM

POW

MATER NOWSKA Jrema

ps. "Jrema"

KGZWZ

(1898 - 1941)

Warszawa
Oddział II

br p

3542/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — MATERNOWSKA Jolene

.....
3542 / WSK
.....

I/1. Relacja *vk. 14, s. 1-14*

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora *vk. 5, s. 1-9*

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację *vk. 6, s. 1-7*

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne...

IV. Korespondencja

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓

VI. Fotografie *✓ ksero-2 szt.*

4. Relacje

- Biogram oprac. przez E. Zawacką i J. Kwamp, Toruń 2005, mps, kopia, k. 3, s. 1-3
- Biogram oprac. przez E. Zawacką i J. Kwamp z uwagami T. Friedel, Toruń 2005, mps, kopia, k. 3, s. 54-6
- Biogram oprac. przez M. Sulejā i W. Misztala, W-wa [b.d.], mps, kopia, k. 4, s. 7-10
- Życiorys (odpis) własny dla Pol. Tow. Nauk Weterynaryjnych, W-wa [b.d.], mps, mps, kopia, k. 4, s. 11-14. Materiał ze Studium Polskiej Podziemnej Londynu.

Oprac. E2 i D.100.

1914
nawrot
obrot
m.1914

wydruk 16VI 05 - 1/1/1
1/1/1

MATERNOWSKA Irena Maria (1898-1941), wywiadowczyni i kurierka POW, żołnierz Małopolskiej Armii Ochotniczej w 1920; prof. weterynarii AMW we Lwowie, żołnierz ZWZ-AK „Irena” w Referacie Sabotażu i Dywersji Oddziału III KG ZWZ, od kwietnia 1940 w Związku Odwetu, zginęła na Pawiaku.

Irena Maria Maternowska urodziła się 26 III 1898 w Krukienicach k. Lwowa w rodzinie krawca Teofila i urzędniczki Eugenii z d. Rymańska. Miała młodszą siostrę Zofię i brata Tadeusza. Uczyła się w Szkole Powszechnej przy Seminarium Nauczycielskim we Lwowie, a w latach 1908-1914 w Gimnazjum Olgi Filippi, a w latach wojennych 1914-1917 w Główniej Szkole Gospodarczej Żeńskiej w Snopkowie pod Lwowem. Zdawszy maturę ogólnokształcącą podjęła w 1918 studia na Akademii Medycyny Weterynarii (AMW) we Lwowie, przerywane wypadkami wojennymi; kończąc je w 1928 i już w 1929 uzyskując dyplom lekarza weterynarii.

Już w wieku dziewczęcym Irena zapadła trwale na gruźlicę kości, ale dzięki niepospolitym cechom charakteru przerabiała w czasie choroby program szkolny, uczyła się gry na fortepianie i na skrzypcach. Potem czasami na wykłady uczęszczała w gipsowym gorsecie.

Służba wojenna rozpoczęła się dla Ireny wcześniej. Już w 1914 zgłosiła się do Drużyn Strzeleckich we Lwowie z zamiarem pełnienia polowej służby sanitarnej, ale z powodu zbyt młodego wieku musiała pozostać we Lwowie. Ukończywszy kurs samarytański pracowała do czasu zajęcia Lwowa przez Rosjan jako sanitariuszka w szpitalu. W latach 1914-1917 prowadziła w Snopkowie drużynę harcerską, która m.in. zbierała datki na POW. Była wciąż bardzo aktywna społecznie, od czerwca 1917 była członkinią Polskiej Organizacji Niepodległości, stanowiącej żeński oddział POW we Lwowie; jako „Nowowiejska” pełniła funkcje wywiadowczyni i kurierki oraz udzielała kwater legionistom; należała równocześnie do Małopolskiej Straży Ochotniczej i kierowała w PBK Sekcją Gospodarczą Komitetu Pomocy Żołnierzom-Studentom oraz działała jako czynny członek Towarzystwa Obrony Kresów Zachodnich. Brała udział w wiecach protestacyjnych w Miechowie, organizowanych po podpisaniu Traktatu Brzeskiego i kilkakrotnie przewoziła przesyłki z Krakowa od H. Radlińskiej dla miechowskiej organizacji POW. W czasie zajęcia Lwowa przez wojska ukraińskie na początku listopada 1919 znajdowała się w pozostającym po stronie polskiej Snopkowie i tam wtedy pełniła funkcje wywiadowczyni oraz kolporterki „Pobudki”. Od 22 XI 1919 pełniła służbę kurierską przy Małopolskiej Armii Ochotniczej i w styczniu 1920 przedostała się do Lwowa razem z Legią Akademicką 36 pp. Organizowała pomoc dla

I/1/2

walczącego Śląska w „Komitet Pomocy Żołnierzom Studentom”, nie mogła jednak uczestniczyć w powstaniu śląskim zachorowawszy na hiszpankę. W czerwcu 1920 jako pchor. podlekarz weterynarii Małopolskich Oddziałów Armii Ochotniczej uczestniczyła w bitwach pod Chodackowem i Zadwórzem.

Po wojnie, już w czasie studiów i po ich ukończeniu przez 12 lat była nauczycielką GSGŻ w Snopkowie, a w latach 1931-1933 kierownikiem naukowym tej uczelni. Pracę naukową rozpoczęła w 1926 jako asystentka Kliniki Chorób Zakaźnych Zwierząt AMW. W latach 1933-1934 przebywała jako stypendystka Funduszu Kultury Narodowej w uczelniach w Kopenhadze i w Alfort pod Paryżem. Po powrocie do kraju została kierownikiem Laboratorium Bakteriologicznego Rzeźni Miejskich w Warszawie – tę pracę pełniąc do śmierci - następnie kierownikiem Zakładu Badania Środków Spożywczych oraz wykładowcą na Wydziale Weterynaryjnym UW. W 1935 habilitowała się na AMW we Lwowie i w 1937 została mianowana profesorem nadzwyczajnym UW. Wiele pisała i publikowała w kraju i zagranicą oraz udzielała się społecznie w Polskim Towarzystwie Mikrobiologów, w Kole Rodzin Rezerwistów i Radzie Narodowej Polek oraz Radzie Głównej Wychowania Obywatelskiego RP.

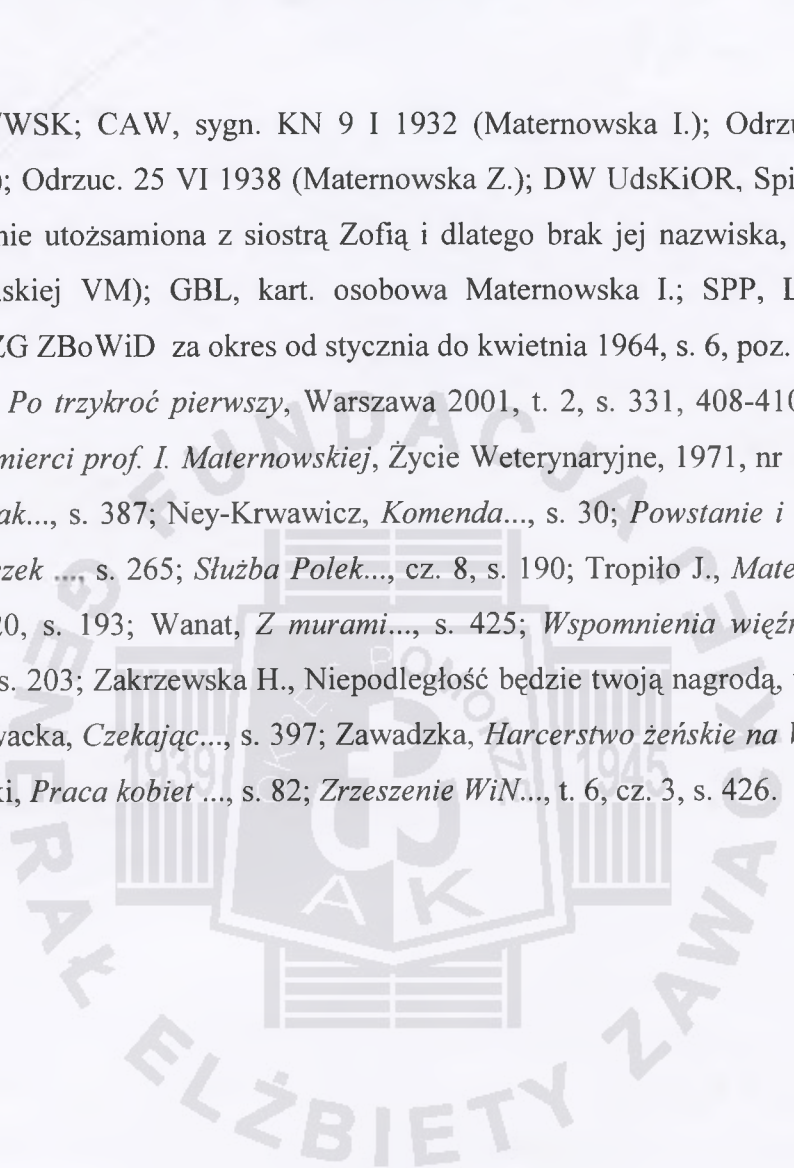
W czasie okupacji, kontynuując działalność dydaktyczną na Wydziale Weterynarii tajnego UW, od zimy 1939 jako „Irena” była żołnierzem SZP-ZWZ. Kolportowała ulotki, rozpowszechniała powielane wiadomości z nasłuchu radiowego, przechowywała w mieszkaniu ukrywające się osoby. W kwietniu 1940 została pracownikiem biura studiów środków walki sabotażowo-dywersyjnej Związku Odwetu tam kierując pracownią bakteriologicznych środków dywersji w laboratorium rzeźni na Pradze. Współpracowała też z Biurem Studiów Oddziału Operacyjnego KG ZWZ. Została aresztowana 22 IV 1941 w laboratorium rzeźni, a w jej mieszkaniu gestapo znalazło obciążające materiały. Uwięziona na Pawiaku, z zaawansowaną gruźlicą, zmarła w szpitalu na „Serbii” 4 czerwca tr. Została pochowana na Cmentarzu Powązkowskim w kwaterze 284 b.

Irena Maternowska Rozkazem KG ZWZ L. 25/BP z 11 XI 1941 została pośmiertnie odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego *Virtuti Militari* co potwierdza Rozkaz Dowódcy AK Nr 128 z 12 VI 1942 z uzasadnieniem *za postawę wobec wroga w okresie konspiracji i bohaterskie zachowanie się po uwięzieniu i podczas śledztwa*. Odznaczenie to zostało zweryfikowane 12 września 1959 przez Kapitułę Londyńską z nr. Krzyża 12659, a we wrześniu 1964 przez GKWO przy ZG ZBoWiD. Przed wojną była odznaczona w 1932 Krzyżem Niepodległości za służbę w POW oraz Krzyżem Obrony Lwowa i „Orłętami”. Za pracę zawodową otrzymała Zł. KZ

I/1/3

Siostra Zofia (1900-1990), lekarz-pediatra, również odznaczona VM (zob. biogram w niniejszym tomie *Słownika VM Kobiet*). Brat Tadeusz (ur. 1901), w 1917 służył w III szwadronie 2 pułku ułanów Polskiego Korpusu Posiłkowego.

APAK, T. 3542/WSK; CAW, sygn. KN 9 I 1932 (Maternowska I.); Odrzuc. 4 IV 1938 (Maternowski T.); Odrzuc. 25 VI 1938 (Maternowska Z.); DW UdsKiOR, Spis VM Londyn, s. 105 (tam błędnie utożsamiona z siostrą Zofią i dlatego brak jej nazwiska, patrz – indeks Kapituły Londyńskiej VM); GBL, kart. osobowa Maternowska I.; SPP, Londyn TP. 1; WIGKWO przy ZG ZBoWiD za okres od stycznia do kwietnia 1964, s. 6, poz. 75; Bargiełowski D., *Po trzykroć pierwszy*, Warszawa 2001, t. 2, s. 331, 408-410; Chrostowski T., *W 30 lat po śmierci prof. I. Maternowskiej*, *Życie Weterynaryjne*, 1971, nr 10, s. 312-313; Domańska, *Pawiak...*, s. 387; Ney-Krwawicz, *Komenda...*, s. 30; *Powstanie i medycyna...*, s. 357; *Sł. uczestniczek ...*, s. 265; *Służba Polek...*, cz. 8, s. 190; Tropiło J., *Maternowska Irena Maria*, PSB, t. 20, s. 193; Wanat, *Z murami...*, s. 425; *Wspomnienia więźniów Pawiaka*, Warszawa 1978, s. 203; Zakrzewska H., *Niepodległość będzie twoją nagrodą*, t. 2, Warszawa 1994, s. 129; Zawacka, *Czekając...*, s. 397; Zawadzka, *Harcerstwo żeńskie na Wschodzie...*, s. 27, 93; Ziemiański, *Praca kobiet ...*, s. 82; *Zrzeszenie WiN...*, t. 6, cz. 3, s. 426.

Biogram opracowany przez E2 i D. W. do "tam" tam "Słownik" w r. 1941
2 negami T. Fmiedel 24 VII 05 1/1/4

MATERNOWSKA Irena Maria (1898-1941), od 1914 uczestniczka działalności niepodległościowej, od 1917 jako „Nowowiejska” wywiadowczyni i kurierka POW we Lwowie; po I wojnie nauczycielka i równocześnie od 1926 pracowniczka naukowa AMW we Lwowie, potem w Warszawie pracowniczka laboratorium rzeźni miejskiej, od 1937 w stopniu prof. weterynarii; w czasie II wojny jako „Irena” żołnierz Związku Odwetu O II KG ZWZ

Irena Maria Maternowska urodziła się 26 III 1898 w Krukienicach k. Lwowa w rodzinie krawca Teofila i urzędniczki Eugenii z d. Rymańska. Miała młodszą siostrę Zofię i brata Tadeusza. Uczyła się w Szkole Powszechnej przy Seminarium Nauczycielskim we Lwowie, a w latach 1908-1914 w Gimnazjum Olgi Filippi, a w latach wojennych 1914-1917 w Głównej Szkole Gospodarczej Żeńskiej w Snopkowie pod Lwowem. Zdawszy maturę ogólnokształcącą podjęła w 1918 studia na Akademii Medycyny Weterynarii (AMW) we Lwowie, [przerywane wypadkami wojennymi; kończąc je w 1928 i już w 1929 uzyskując ① dyplom lekarza weterynarii.]

Już w wieku dziewczęcym Irena zapadła trwale na gruźlicę kości, ale dzięki niepospolitemu ~~pechowi~~ charakteru przerabiała w czasie choroby program szkolny, uczyła się gry na fortepianie i na skrzypcach. [Potem czasami na wykłady uczęszczała w gipsowym gorsecie.]

Służba wojenna rozpoczęła się dla Ireny wcześniej. Już w 1914 zgłosiła się do Drużyn Strzeleckich we Lwowie z zamiarem pełnienia polowej służby sanitarnej, ale z powodu zbyt młodego wieku musiała pozostać we Lwowie. Ukończywszy kurs samarytański pracowała do czasu zajęcia Lwowa przez Rosjan jako sanitariuszka w szpitalu. W latach 1914-1917 prowadziła w Snopkowie drużynę harcerską, która m.in. zbierała datki na POW. Była wciąż bardzo aktywna społecznie, od czerwca 1917 była członkinią Polskiej Organizacji Niepodległości, stanowiącej żeński oddział POW we Lwowie; jako „Nowowiejska” pełniła funkcje wywiadowczyni i kurierki oraz udzielała kwater legionistom; należała równocześnie do Małopolskiej Straży Ochotniczej i kierowała w PBK Sekcją Gospodarczą Komitetu Pomocy Żołnierzom-Studentom oraz działała jako czynny członek Towarzystwa Obrony Kresów Zachodnich. Brała udział w wiecach protestacyjnych w Miechowie, organizowanych po podpisaniu Traktatu Brzeskiego i kilkakrotnie przewoziła przesyłki z Krakowa od H. Radlińskiej dla miechowskiej organizacji POW. W czasie zajęcia Lwowa przez wojska ukraińskie na początku listopada 1919 znajdowała się w pozostającym po stronie polskiej Snopkowie i [tam wtedy] pełniła funkcje wywiadowczyni oraz kolporterki „Pobudki”. Od 22 XI 1919 [pełniła] służbę kurierską przy Małopolskiej Armii Ochotniczej i w styczniu 1920

1/15

przedostała się do Lwowa razem z Legią Akademicką 36 pp. Organizowała pomoc dla walczącego Śląska w „Komitecie Pomocy Żołnierzom Studentom”, nie mogła jednak uczestniczyć w powstaniu śląskim zachorowawszy na hiszpankę. W czerwcu 1920 jako pchor. pod lekarz weterynarii Małopolskich Oddziałów Armii Ochotniczej uczestniczyła w bitwach pod Chodczkowem i Zadwórzem.

licie
Hpromieniowi zachorowała

Po wojnie, już w czasie studiów i po ich ukończeniu przez 12 lat była nauczycielką GSGŻ w Snopkowie, a w latach 1931-1933 kierownikiem naukowym tej uczelni. Pracę naukową rozpoczęła w 1926 jako asystentka Kliniki Chorób Zakaźnych Zwierząt AMW. W latach 1933-1934 przebywała jako stypendystka Funduszu Kultury Narodowej w uczelniach w Kopenhadze i w Alfort pod Paryżem. Po powrocie do kraju została kierownikiem Laboratorium Bakteriologicznego Rzeźni Miejskich w Warszawie + tę pracę pełniła do śmierci + następnie kierownikiem Zakładu Badania Środków Spożywczych oraz wykładowcą na Wydziale Weterynaryjnym UW. W 1935 habilitowała się na AMW we Lwowie i w 1937 została mianowana profesorem nadzwyczajnym UW. Wiele pisała i publikowała w kraju i zagranicą oraz udzielała się społecznie w Polskim Towarzystwie Mikrobiologów, w Kole Rodzin Rezerwistów i Radzie Narodowej Polek oraz Radzie Głównej Wychowania Obywatelskiego RP.

V, V
i (szuka!)
H, H

W czasie okupacji, kontynuując działalność dydaktyczną na Wydziale Weterynarii tajnego UW, od zimy 1939 jako „Irena” była żołnierzem SZP-ZWZ. Kolportowała ulotki, rozpowszechniała powielane wiadomości z nasłuchu radiowego, przechowywała w mieszkaniu ukrywające się osoby. W kwietniu 1940 została pracownikiem biura studiów środków walki sabotażowo-dywersyjnej Związku Odwetu tam kierując pracownią bakteriologicznych środków dywersji w laboratorium rzeźni na Pradze. Współpracowała też z Biurem Studiów Oddziału Operacyjnego KG ZWZ. Została aresztowana 22 IV 1941 w laboratorium rzeźni, a w jej mieszkaniu gestapo znalazło obciążające materiały. Uwięziona na Pawiaku, z zaawansowaną gruźlicą, zmarła w szpitalu na „Serbii” 4 czerwca tr. Została pochowana na Cmentarzu Powązkowskim w kwaterze 284 b.

H, kierownic

Irena Maternowska Rozkazem KG ZWZ L. 25/BP z 11 XI 1941 została pośmiertnie odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari co potwierdza Rozkaz Dowódcy AK Nr 128 z 12 VI 1942 z uzasadnieniem za postawę wobec wroga w okresie konspiracji i bohaterskie zachowanie się po uwięzieniu i podczas śledztwa. Odznaczenie to zostało zweryfikowane 12 września 1959 przez Kapitułę Londyńską z nr. Krzyża 12659, a we wrześniu 1964 przez GKWO przy ZG ZBoWiD. Przed wojną była odznaczona w 1932

① z powodu przerwy wywołanych wypadkami wojennymi ukończyła studia dopiero w 1928, lecz już w 1929 uzyskała dyplom lekarski w Wietnamie.

Uwagi T. Friedel do biografii J. Petermowskiej

3/1/6

Krzyżem Niepodległości za służbę w POW oraz Krzyżem Obrony Lwowa i „Orlętami”. Za pracę zawodową otrzymała Zł. KZ

Siostra Zofia (1900-1990), lekarz-pediatra, również odznaczona VM (zob. biogram w niniejszym tomie *Słownika VM Kobiet*). Brat Tadeusz (ur. 1901), w 1917 służył w III szwadronie 2 pułku ułanów Polskiego Korpusu Posiłkowego. W działaniach niepodległościowych na terenie Lwowa uczestniczyła także matka jako członkini Związku Strzeleckiego.

APAK, T. 3542/WSK; CAW, sygn. KN 9 I 1932 (Maternowska I.); Odrzuc. 4 IV 1938 (Maternowski T.); Odrzuc. 25 VI 1938 (Maternowska Z.); DW UdsKiOR, Spis VM Londyn, s. 105 (tam błędnie utożsamiona z siostrą Zofią i dlatego brak jej nazwiska, patrz – indeks Kapituły Londyńskiej VM); GBL, kart. osobowa Maternowska I.; SPP, Londyn TP. 1; WIGKWO przy ZG ZBoWiD za okres od stycznia do kwietnia 1964, s. 6, poz. 75;

Bargiełowski D., *Po trzykroć pierwszy*, Warszawa 2001, t. 2, s. 331, 408-410; Chrostowski T., *W 30 lat po śmierci prof. I. Maternowskiej*, *Życie Weterynaryjne*, 1971, nr 10, s. 312-313; Domańska, *Pawiak...*, s. 387; Ney-Krwawicz, *Komenda...*, s. 30; *Powstanie i medycyna...*, s. 357; *Sł. uczestniczek...*, s. 265; *Służba Polek...*, cz. 8, s. 190; Tropiło J., *Maternowska Irena Maria*, PSB, t. 20, s. 193; Wanat, *Z murami...*, s. 425; *Wspomnienia więźniów Pawiaka*, Warszawa 1978, s. 203; Zakrzewska H., *Niepodległość będzie twoją nagrodą*, t. 2, Warszawa 1994, s. 129; Zawacka, *Czekając...*, s. 397; Zawadzka, *Harcerstwo żeńskie na Wschodzie...*, s. 27, 93; Ziemiański, *Praca kobiet...*, s. 82; *Zrzeszenie WiN...*, t. 6, cz. 3, s. 426.

MS/150

Irena Maria MATERNOWSKA

I (interwies)
"Irene"
PK Wwa

Urodziła się 26 marca 1898 r. w Krukienicach k. Lwowa jako córka Teofila i Eugenii z Rymańskich.

Ojciec był krawcem, matka urzędniczką.

Miała młodszą o dwa lata siostrę Zofię (także odznaczona Virtuti Militari) oraz młodszego o trzy lata brata Tadeusza, który w 1917 r. służył w III szwadronie 2 pułku ułanów Polskiego Korpusu Posiłkowego.

Po ukończeniu ^{3 klas} Szkoły Powszechnej przy Seminarium Nauczycielskim we Lwowie wstąpiła w 1908 r. do Gimnazjum Olgi Filippi. W latach 1914-1917 uczyła się w Głównej Szkole Gospodarczej Żeńskiej w Snopkowie pod Lwowem. W 1918 r. wstąpiła do Akademii Weterynaryjnej we Lwowie.

W 1910 r., jako uczennica 2 klasy Gimnazjum Olgi Filippi, założyła w swojej szkole kółko czystości języka polskiego i prowadziła je do 1914 r. Uczestniczyła także w działaniach Akcji Popierania Szkolnictwa Polskiego na Śląsku Cieszyńskim. W 1914 r. wstąpiła do Drużyn Strzeleckich we Lwowie z zamiarem pełnienia polowej służby sanitarnej przy oddziałach Wojska Polskiego. Z powodu zbyt młodego wieku, po wybuchu wojny, na polecenie władz drużyniackich pozostała jednak we Lwowie. W sierpniu 1914 r. ukończyła kurs samarytański, po czym do czasu zajęcia Lwowa przez Rosjan roku pracowała jako sanitariuszka w szpitalu. Od czerwca 1917 r. była członkinią Polskiej

Organizacji Niepodległości, która stanowiła żeński oddział POW we Lwowie. Pod ps. Nowowiejska pełniła funkcje wywiadowczyni i kurierki. Należała także do Małopolskiej Straży Ochotniczej. Była kierowniczką Sekcji Gospodarczej Komitetu Pomocy Żołnierzom-Studentom Polskiego Białego Krzyża oraz członkiem czynnym Towarzystwa Obrony Kresów Zachodnich. W czerwcu 1920 r. wstąpiła do II szwadronu „Ułanów Śmierci” ppłk. Romana Abrahama w składzie Małopolskiej Armii Ochotniczej. Uczestniczyła w bitwach pod Chodaczkowem i Zadwórzem. Rozkazem dziennym Armii z dni 24-28 czerwca 1920 r. została mianowana podchorążym pod lekarzem weterynarii.

Około 1930 r., w życiorysie do wniosku o nadanie Złotego Krzyża Zasługi, pisała : „.....W roku 1916 i 1917 ukończyłam Snopków i w tym czasie poznałam na Laudzie u p. Domaszewiczów Marszałka Piłsudskiego. Postanowiłam wrócić do pracy pod jego kierownictwem i pod wskazówkami p. Bujwidówny-Jurgielewiczowej pomagałam P.O.W. przechowując względnie udzielając kwater legjonistom. Wyjechałam do szkoły gospodarczej w i tu 1917 i 1918 prowadziłam drużynę skautową im. J. Piłsudskiego, urządzałam niedzielne pogadanki i zbierałam datki na P.O.W. odsyłane przez p. Piątkowskiego (pseud. Nowowiejski) do Słomnik. Na wiecach po zawarciu Traktatu Brzeskiego, które odbywały się w Miechowie poznałam p. Gąsiorowską-Zawiszankę z Gorzyc i kilkakrotnie przewoziłam papiery z Krakowa od p. Radlińskiej (Basztowa 6) dla miechowskiej organizacji z jej polecenia. Wiec protestacyjny przeciw traktatowi odbył się po odmówieniu lokalu w młynie w moim pokoju w szkole gospod. w – przemówiła p. Gąsiorowska i kom. P.O.W. Miechów, o ile pamiętam Rawicz Masłowski. Wezwana na Snopków wróciłam do Lwowa i zapisałam się na weterynarję. W czasie inwazji ukr., która mię zaskoczyła w Snopkowie przenosiłam czasem Pobudkę, a potem pozostałam po stronie ruskiej mając na polecenie p. Paulza (?) obserwować ukryte karabiny i zapasy amunicji gromadzone przez Rusinów. Od 22-go listop. 1919 r. pełniłam służbę kurjerską. 6.I.1920 r. wysłano mię wraz z Halina Paliwodzianką po odsiecz dla Lwowa – wróciliśmy z Legią akad. 36 pp. W dalszym ciągu pełniłam służbę kurjerską przy M.L.O. w nocy, w dzień zorganizowałyśmy „Komitet Pomocy Akademikom” przy ul. Łozińskiego i prowadziłyśmy go aż do czasu gdy zorganizowała się pomoc dla Śląska. Komitet dostarczał obuwie, bielizny, środków żywności placówkom Pułk. Marjańskiego i Abrahama i Legji Akademickiej warszawskiej i krakowskiej i prowadził herbaciarnię dla żołnierzy akademików. Pracę swoją sekcji gospodarczej prowadziłam na wzór i z pomocą prof. Lesława Jaworskiego. Dostałam hiszpanki i wybuchu krwi z płuc i to wstrzymało mię chwilowo od wyjazdu na Śląsk. W chwili zbliżenia się bolszewików (koniec maja –

1/1/19

czerwiec 1920) wróciłam do służby wywiadowczej we Lwowie, którą prowadził por. Wójcicki (przy komendzie miasta, ul. Wałowa, II oddział). Znowu zwróciłam się do p. Janiny Gibowskiej o pracę równoczesną bardziej bezpośrednią na froncie – ale nim po 3 tyg. dostałam wezwanie, wstąpiłam do II szwadronu ułanów Abrahama i wraz z tym oddziałem pod dow. Rtm. Krynickiego Tadeusza i Rtm. Ditricha (?) wyjechałam na front. Po bitwie pod Chodczkowem i Zadwórzem część naszego szwadronu przydzielono do 4 P. Strzelców – część do 10 p. ułanów i odesłano na reorganizację do Brzuchowic – tu pozostałam do rozwiązania M.A.O. pod kierownictwem kap. Wesołowskiego. Za ratowanie rannych pod Zadwórzem podano mi do Krzyża Walecznych. Prosiłam o wycofanie gdyż postanowiłyśmy żadnych odznaczeń ani orderów nie przyjmować – nie podjęłam też ani Krzyża Obrony Lwowa ani Orłąt ponieważ uważałyśmy, że zbyt wiele osób służy orderom a nie Rzeczypospolitej. Służba na froncie bezpośrednio po krwotoku z płuc nabawiła mnie 4-letniej ciężkiej choroby – obecnie ukończyłam weterynarję i pracuję jako asystent jednego z jej wydziałów. W razie potrzeby wrócę znowu do służby w wojsku.”

Po rozwiązaniu Małopolskiej Armii Ochotniczej i zwolnieniu z wojska kontynuowała studia w Akademii Weterynaryjnej we Lwowie, które ukończyła w 1928 r. W 1929 r. uzyskała stopień doktora. W czasie studiów i po ich ukończeniu przez 12 lat prowadziła wykłady i zajęcia praktyczne w GSGŻ w Snopkowie. W latach 1931-1933 była kierownikiem naukowym tej placówki. Od 1926 r. pracowała stale w Akademii Weterynaryjnej we Lwowie, początkowo w Klinice Chorób Zakaźnych, a następnie przez 8 lat w Zakładzie Badania Środków Spożywczych Zwierzęcego Pochodzenia. W latach 1933-1934 przebywała jako stypendystka Funduszu Kultury Narodowej w Królewskim Instytucie Serologicznym w Kopenhadze, w Szkole Weterynaryjnej w Alfort pod Paryżem oraz w Instytucie Pasteura w Paryżu. Po powrocie do kraju została kierownikiem Laboratorium Bakteriologicznego Rzeźni Miejskich w Warszawie oraz wykładowcą mięsoznawstwa i mleczarstwa na Wydziale Weterynaryjnym Uniwersytetu Warszawskiego. Następnie została kierownikiem Zakładu Badania Środków Spożywczych i Użytkowych Pochodzenia Zwierzęcego. W 1935 r. habilitowała się na AMW we Lwowie. W 1937 r. została mianowana profesorem nadzwyczajnym Uniwersytetu Warszawskiego. Od 1936 r. prowadziła jako redaktor założone przez siebie pismo „Higiena Produktów Spożywczych”. Sama wiele pisała i publikowała, m.in. w „Przeglądzie Weterynaryjnym”.

skrob

Spółecznie udzielała się w Polskim Towarzystwie Mikrobiologów, w Kole Rodzin Rezerwistów nr 12 (w Warszawie), w Radzie Głównej Wychowania Obywatelskiego RP oraz w Radzie Narodowej Polek.

W dniu 9 stycznia 1932 r. została odznaczona za służbę w POW Krzyżem Niepodległości. Była także odznaczona Krzyżem Obrony Lwowa oraz „Orłętami”.

W czasie okupacji niemieckiej kontynuowała działalność dydaktyczną na tajnym Uniwersytecie Warszawskim.

Od zimy 1939 r. była pod ps. Irena członkiem SZP-ZWZ-AK. Należała do najaktywniejszych współpracowników Referatu Sabotażu i Dywersji Oddziału III. W kwietniu 1940 r. została pracownikiem biura studiów środków walki sabotażowo-dywersyjnej Związku Odwetu. Kierowała pracownią bakteriologicznych środków dywersji. Współpracowała też z Biurem Studiów Oddziału Operacyjnego KG ZWZ. W dniu 22 kwietnia 1941 r. została aresztowana przez gestapo. Uwięziona na Pawiaku, chora na rozpadową gruźlicę zmarła w szpitalu na „Serbii” 4 czerwca ¹⁹⁴¹ tego roku. Została pochowana przez swoją rodzinę na Cmentarzu Powązkowskim (kwatery 284 b).

na krzyż

Odnaczona pośmiertnie Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari. Odnaczenie to zostało zweryfikowane we wrześniu 1959 r. na Uchodźstwie z nr. k. 12659, a we wrześniu 1964 r. przez Główną Komisję Weryfikacyjną Odnaczeń przy ZG ZBoWiD.

Źródła:

CAW, syg. KN 9.I.1932 (Irena Maternowska); Odrzuc. 4.IV.1938. (Tadeusz Maternowski); Odrzuc. 25.VI.1938. (Zofia Maternowska).

DW UdsKiOR, Spis VM Londyn, s. 105 (*tam błędnie utożsamiona z siostrą Zofią i dlatego brak jej nazwiska, patrz – indeks Kapituły Londyńskiej VM*); Wykaz imienny Głównej Komisji Weryfikacyjnej Odnaczeń przy ZG ZBoWiD za okres od stycznia do kwietnia 1964 r., s. 6, poz. 75.

Słownik uczestniczek, s.265.

Tropiło J., Maternowska Irena Maria, PSB, t. 20, s. 193.

Łaszczewski T., Maternowska Zofia, w: Zagórski A. (oprac.), Zrzeszenie, t. 6, cz. 3, s. 426.

Zakrzewska H., Niepodległość, t. 2, s. 129.

Ziemiański I., Praca kobiet, s. 82.

Ż Y C I O R Y S

Urodziłam się dn. 26.III.1898 r. w Krukienicach woj. lwowskim. Po ukończeniu szkół średnich złożyłam maturę licealną a następnie gimnazjalną. Akademię Medycyny Weterynarii ukończyłam we Lwowie w r. 1928, zaś w r. 1929 uzyskałam tytuł doktora Nauk Weterynarii składając wszystkie wymienione egzaminy z odznaczeniem.

Od r. 1926 pracowałam stale w Klinikach i Zakładach naukowych Akademii Med. Wet., początkowo w Klinice Chorób Zakaźnych prof. Z. Markowskiego, następnie przez 8 lat w Zakładzie Badania Środków Spożywczych Zwierzęcego Pochodzenia prof. A. Trawińskiego.

W czasie uczęszczania do szkół średnich w r. 1911 zorganizowałam Kółko Miłośników Języka Polskiego w Liceum p. Olgi Filippi, następnie zaś prowadziłam Akcję Popierania Szkolnictwa Polskiego na Śląsku Cieszyńskim przez urządzenie imprez przynoszących dochód Polskiemu Gimnazjum w Bielsku.

W r. 1914 jako członek Komitetu Pracy Obywatelskiej Kobiet we Lwowie w sierpniu ukończyłam Kurs Samarytański, po czym do końca listopada pracowałam jako samarytanka Czerwonego Krzyża t. zw. Błękitnych Sióstr p. Pelagii Skarbkówny. Początkowo pracowałam w sali rannych w Politechnice Lwowskiej, następnie w miesiąc po zajęciu Lwowa przez Rosjan w Domu Ozdrowieńców Marii Magdaleny.

Od czerwca 1917 r. byłam członkiem P.O.N. /Polskiej Organizacji Niepodległościowej, która od września 1917 r. do grudnia 1918 r. stanowiła żeński oddział P.O.W. we Lwowie. W r. 1919 od dnia 1 listopada, t.j. chwili zajęcia Lwowa przez Ukraińców, pełniłam służbę kurierki przynosząc rozkazy oraz wydawaną po stronie

II/1/12

polskiej od połowy listopada "Pobudkę". W tym też czasie pełniłam służbę kurierki Małopolskiej Straży Ochotniczej aż do ukończenia oblężenia Lwowa za co odznaczona zostałam odznaką "Orląt".

Równocześnie pełniłam służbę kierowniczką Sekcji Gospodarczej Komitetu Pomocy Żołnierzom Studentom, który został zorganizowany przez prezesa Polskiego Białego Krzyża we Lwowie p. L. Jaworskiego. W roku 1920 w czasie wojny bolszewickiej pełniłam służbę pod lekarza weterynarii w II-gim Szwadronie Ułanów Małopolskiej Armii Ochotniczej pod dowództwem rotm. Abrahama, Krynickiego i ostatnio Dietricha. Mianowana zostałam rozkazem dziennym Nr 13 z dn. 26 lipca 1920 r. - służbę pełniłam aż do rozwiązania Armii Ochotniczej. W czasie studiów i po ich ukończeniu prowadziłam 12 lat mięsoznawstwo, weterynarię i mleczarstwo w Głównej Szkole Gospodarczej we Lwowie. Po wystąpieniu z Armii należałam do Prezydium Bratniej Pomocy Studentów Weterynarii oraz byłam członkiem czynnym Towarzystwa Obrony Kresów Zachodnich mającym na celu utrzymanie polskości dzieci z zagranicy.

Od r. 1931 - 33 t.j. do wyjazdu mego zagranicę powierzono mi kierownictwo naukowe /Dziękana G.S.G. w Snopkowie/. W r. 1933 - 34 pracowałam w Danii i Francji w Zakładach Naukowych Królewskiego Instytutu Serologicznego w Kopenhadze /prof. O.O. Jensen/, w Szkole Weterynarii w Alfort pod Paryżem /prof. L. Panisset/, prof. J. Verge/ oraz w Instytucie Pasteura w Paryżu w oddziale badań nad gruźlicą /prof. Valtis/. W r. 1934 zostałam zaangażowana do prowadzenia Laboratorium Mięsoznawczo - Bakteriologicznego przy Rzeźniach Miejskich w Warszawie oraz w tymże roku zostały mi zlecone wykłady Mięsoznawstwa i Mleczarstwa na Wydziale Weterynaryjnym Uniwersytetu J. Piłsudskiego.

W roku 1935 byłam habilitowana w Akademii Weterynarii we Lwowie po czym habilitacja moja została przeniesiona na Uniwersytet J. Piłsudskiego.

W r. 1937 zostałam mianowana profesorem Uniwersytetu J. Piłsudskiego. W czasie mojej pracy naukowej opublikowałam 38 prac z zakresu higieny mięsa i mleka oraz zagadnień z dziedziny immunologii pasożytniczej.

Od r. 1934 jestem sekretarzem i skarbnikiem Polskiego Towarzystwa Mikrobiologów oraz redaktorem Pamiętników Zjazdu, oraz redaktorem czasopisma fachowego p.t. Higiena Produktów Zwierzęcych. Jednocześnie od r. 1934 prowadzę wykłady na Kursach Intendentury przeszkalających kierowników Intendentury D.O.K. oraz na Kursach Komendantów Obór i Rzeźni /Oficerów służby czynnej i rezerwy/. Od r. 1934 jestem vice-przewodniczącą, później przewodniczącą Koła Rodziny Rezerwistów Nr 12, vice-przewodniczącą Rady Głównej Wychowania Obywatelskiego R.R. Równocześnie jestem delegatką Rady Narodowej Polek, poza tym jestem vice-przewodniczącą Koła Rzeźni L.O.P.P.

Irena Maternowska

/podpis czytelny/

za zgodność

/ J. Tępiło /

Pieczęć podłużna

Polskie Towarzystwo Nauk Weterynaryjnych
Warszawa, ul. Grochowska 272

P i ś m i e n n i c t w o

1. Dane autobiograficzne w Ośrodku Hist. Med. Wet.
2. Czuperska-Sliwicka A.: Cztery lata ostrego dyżuru. Czytelnik Warszawa 1965. *Str. 128-129.*
3. Informacje dr Z. Maternowskiej siostry prof. dr Ireny Maternowskiej.
4. Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk: Warszawa lat wojny i okupacji 1939-1944, PWN - Warszawa 1971. ^{x)}
5. Manteuffel T.: Uniwersytet Warszawski w latach wojny i okupacji - kranika 1939 - 1944/45, U.W. Warszawa 1948.
6. Millak K.: Słownik Polskich Lekarzy Weterynaryjnych biograficzne-bibliograficzny 1894-1918, Medycyna Wet. /suplement 1960 - 1963/. *Str. 137.*
7. Millak K.: Uczelnia Weterynaryjna w Warszawie 1840/1965, PWRiL, 1965. *Str. 142, 188-189, 318.*
8. Olszewicz B.: Lista strat Kultury Polskiej, wydawnictwo S. Arcta, Warszawa 1947. *Str. 163*
9. Ponge-Kowalewska H.: Wspomnienie o prof. I. Maternowskiej /maszynopis/.
10. Skład Uniwersytetu i spis wykładowców na rok akademicki od 1935-1936 do 1938-1939.
11. Trawiński A.: Irena Maternowska /wspomnienie pośmiertne/ Medycyna Wet. ~~N. 1~~, 213, 1945.
12. Trawiński A.: Prof. dr Irena Maternowska, Medycyna Wet. ~~N. 8~~, 431, 1952.
13. Wanat L.: Za murami Pawiaka. Książka i Wiedza 1967. ^{Str. 464}
⁴⁸⁶
w wyd. V 1972 str. 510 i 537 (rys. portret).

Powyższy artykuł ukazał się drukiem w "Medycynie Weterynaryjnej" R. XXVIII, Nr 1, Styczeń 1972, str. 52 - 53.

Uwagi:

dodac' x) Tomasz Strzembosa + Piomy walki bieżącej organizacji konspiracyjnych (1939-1942), Str. 144.
Janina Harasimowicz - Szkolnictwo warszawskie w okresie okupacji, Str. 218.

I/2 Dokumenty

- Zaświadczenie weryfikacyjne, Londyn 1959, mps, rkps, kopia, k-1, s-1
- Materiały dokumentacyjne Centr. Archiwum Wojskowego z lat 1920-1938, rkps, kopia, k. 4, s. 2-9

5/2/11

KOŁO BYŁYCH ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ
POLISH HOME ARMY EX-SERVICEMEN ASSOCIATION
42 EMPERORS GATE, LONDON, S.W.7
Tel: FRE 1421

L. dz. 433/59
Dow. ref.

London, 28 września 1959.

ZASWIADCZENIE WERYFIKACYJNE

Ś.p. Prof. Dr. MATERNOWSKA Irena.
Pseudonim "Irena"

Za postawę wobec wroga w okresie konspiracji i bohaterskie zachowanie się po uwięzieniu i podczas śledztwa odznaczona została przez Dowódcę Armii Krajowej

Orderem Wojennym "VIRTUTI MILITARI" kl.V-ej
rozkazem Nr.128 z 12-go czerwca 1942.

Za zgodność

J. Garliński
J. Garliński

CAW, KN 9.I.1932 Trava Maternowska. 1/2/1

Uczeń wet.

asystent Zakładu Higieny Miasta Akademii Weterynaryjnej:
zam. Lwów, ul. Żuliińskiego nr 1.

propozycja. obron. - U.K. 2.

Życiorys:

ur. Kukiernice w 1898.

Uk. Lic. p. Filippi.

Uk. Szkoła Rolnicza w Sniatku (Człowiek Szkoła Gospodarska
Sniatka)

Akad. Weterynaryjna we Lwowie w st. lek. wet.

W 1916r. wst. do Dr. Anelchowa z zamiarem
wstąpienia do st. sanit. pol. z powodu niedostatecznego
wzrostu na polec. władz sanitarnych we Lwowie,
gdzie pracuje z Pociąg Skarbczowski w szpitalu do
inwazyj wygi.

W r. 1917/18 pracował w POW przy kwaterze

Bujwid-Żurkiewiczowej w obrotach wywiadowczych.

W czasie walk o Lwów pracuje jako kwatermistrz
i wywiadowczy i na tej służbie pozostał
do 1920r.

W czerwcu 1920r. wstąpił do II rezerw. ułanów
Abrahamowa i poś. oddziałem str. Krynickiego
wyjechał na front. Bierność udział w bitwach
pod Chodorkowem i Zedworem. Mianem
pchor. podległemu wet. w r. 1920.

ostatnia nominacja - 1.IX.1928.

Kwest. dla Biura Kom. K i M N
wypet. w W-wo 27. I. 1934v.

2

ps. Nowowiejska
nr. 26. III. 1898.

obrn. Orłsta
Kupi Obw. Lwowa
LN

adr. W-wo
ul. Namiestnikowska 2.
Laboratorium Bakteriologiczne
Przemi. Miejskich.

12wost. dla Biura Kom. K i M N
z A. I. 32v.

ps. Lwów - Miśchis
POW 1418 - Nowosiejka

e. Eugenii i Teofila

! narw. wol. matki - Rymaniska

kwost. z 9. I. 1932v.

pehor. podlegan wet. - r-z drzewy M. A. O.
z dn. 24-28 VI. 1920v.

Brak uch. we wyjątku obywatel II swob. ut.
Śmierci Odolnow Abramowa petnic stolicy
bezpośrednio w swobodnie jako podlegan wet.
i prowadzący odolnow sanitary ai de nowizam
M. A. O.

Zyciorys z wyłączeniem pr. wojsk. przed wojną.

1/2/4

Ukr. służb powodzi. przy Śmiecie. Mankuel. we lwowu.

Potem licem p. Olgii Filipii

W 2 ld. licem rat. Kistko cyborci jrz. pol. w r. 1910
i prowaoh. do 1914r.

rob. my koso Miedhowe jest Miedhowe

«...W roku 1916 i 1917 ukonczył Sniopkowi w tym czasie
 przystąpił na Lawohre u p. Domohenskoie Mammellen Pitnoldny.
 Postanowitani wroce do pracy pod jego kierownictwem.
 i pod wskazówkami p. Buzinstoiwy - Jmopsaleriowey.
 pomocytam P.O.W. przedwoyjic usylidnie uohetajic
 kwater legjonistom. Wyjednatam do nioty gospodary
 w ~~Miedhowe~~ ^{Miedhowe - Nieszkowce} ~~(Nieszkowce)~~ i tu 1917 i 1918 prowaohitan
 obriny skautowy im. Pitnoldny, usohutani medulshce
 pogoohulni i obrantani dlatki na P.O.W. odsytane
 puz p. Pietkowshygo (pseud. Nowowejshii) do Stomnik.
 Na wocada po zawarciu traktatu Bredziygo, ktore
 odbywaly si w Miedhowe przystapi puz Gornowshy -
 Jaurinanky z Goruy i kilkakrotne prowaohitan
 papiery z brakawa od p. Pauliistkiy (Bo sadow 6)
 dla miedhowskiej organizacyi z jej poleceni. Wroc
 protestaacyjny przeciw traktatowi odbyl si po ostrzoinieniu
 tekstu w ulitynie, ~~kt~~ moim pokoju w szkole gospooh.
~~dawno~~ w Miedhowy (Nieszkowce-?) - pmemowale
 p. Gornowshu i kom. P.O.W. Miedhow, o ile
 pamietytam Rawa Mastowski. Werwana na Sniopkoi
 wroitan do lwowa i zapuzutani na weterynarz.
 W czasie inwozyi ukr. ktore niez rusko cypla w Sniopkowie
 pmemowitani awsem Pobudky, a potem porostatani
 po stronie ruskiej - najic na polecenie p. Paulza (?)

obserwacji ukryte karabiny i zapasy amunicji, 4
promocione przez Komisję. Od 22-go listop. 1919.
pełnitam urzędy Kurjera = C. I. 1920r. Wystano
miej wnosz z Halią Poliwosnianką po odwiez
dla dwoma - wrociłam z Legją Akad. Akad.

36 pp. W deluzym ciągu pełnitam urzędy
Kurjera przy ul. L. O. w nosy, w obw. zorganizowania
"Komitet Pomocy Akademikom" przy ul. Łowickiej
i prowadziliśmy go aż do czasu gdy zorganizowaliśmy
pomoc dla Słaska. Komitet dostarczał i bucie,
bretliary, siódkiw i gwarozi placówkom Pułk.

Marjański i Abramowa i Legji Akademikom
w arnowej i krawoskiej i prowadził
herbarium dla instytutu akademikom. Pracy swojej
sekcji gospodarcej poświęcałam na wzór
i z pomocy prof. Listawa Jarosława. Dostaram
hispania i wypuchła krowi z ptac i to wistyma
miej chwila od wyjazdu na Słask. W chwili
zblizenia my bolnieleci (koniec maja - czerwiec
1920) wróciłam do urzędy wywiadownej we
Lwowie, która prowadziła por. Wójcicki przy ko-
mendurze miasta ul. Wąska 11 (okolica).

Znowu wróciłam do p. Jany Głowickiej.
O pracy równocześnie baronie bezpiewnie na francie.
- ale nie po 3 tyg. dostaram werwanie,
wstąpiłam do 11 swawhom utansa (Abramowa
i wnosz z tymi okolica) pod daw. P. Krawoskiej

5

Tadeusza i Rtm Dietricha (?) wyjeżdżam
na front. Po bitwie pod Chodakowem i Ludwinem
część naszego pułku przemieściła się do 4 P. Strzelców
— część do 10 p. ułanów i odeszła na reorganizację
do Bruchowic — tu powróciłam do organizacji
M. A. O. pod kierownictwem Kap. Wesołowskiego.

Za ratowanie rannych pod Ludwinem próbowa-
my do Kuryń Walecand. Prowadziłam organizację
głównie sanitarną i służbę ochronną am-
bulansową nie przyjmując — nie podjęłam, też am-
bulansową wózek am- bulansowy ponieważ
wówczas było ich zbyt wiele oraz starych ambulansów
a nie Pracy polskiej. Służba na froncie
bezwzględnie po krowotoku z pięć niebawem miał
4 letnią ciężką chorobę — obecnie ulwniętą
weterynaryjną i pracuję jako asystent jednego
z jej wydziałów. W mojej potrzebie więcej czasu
do służby w wojsku.

AW, Odruc. 4. 4. 38.

Maternewski Tasensz (brat!) ^{5/2/7}

Podlawa. Odruc. 6. 2 p. ut. L.P.

W. 1901 Kukiernica - Lwów
s. Teofila i Eugenii.

24. IX. 17. - wot. do PK Podl.

28. IX. 17 - przyjeżdż. do 3 kw. 2 p. ut. L.P.

12. X. 17 - zwot. z LP odpow. z obr. M. X. 17.

CAW, Odruc. 25. VI. 38.

Maternewski Zofia.

dr. med.

A. lekarz służeń Szpital Pow. m. Borysław
am. lek. med. Zdzisław i Kier. Oswoła
Kobocia Funkcyj. Gminy Chmielewice
m. Borysław.

zam. Borysław

ul. G. Namysłowa 94a.

prop. obruc. - KN

w. Kukiernica 15. VI. 1900v.

egz. dojrz. - w 1918v. w Gimn. im. J. Słowackiego we Lwowie.

1918 - roczn. stud. rot. w K-urze na UJ.

1919 - 28 - Wydz. Lek. UJK we Lwowie

1928 - dr. med.

Przew. w 1920v. z pow. st. wojsk.

1924 - 31. VI. 31. - asystentura w Klinice Dniepcy 2
UJK 1/2/18

1931. 1. VII. - lekarz chol. m. Borysław
Omni lek. nauk. Zaleski kier. oir. Zotr.
Funtol. Gminy Chmeryjajewy m. Borysław.

1916-1920 Kasa Zdrave m. Borysław przy Kościele Katedra
we Lwowie.
Ochrona m. J. Piłsudski we Lwowie.

5. I. 20-25. VI. 1920 - Szpital Epidemiczny w. m.
Polski we Lwowie.

Sekretarz Sanitarne Matopol. Solbicki
Stroni Ochotniczej.

do 15. XII. 1920 - Główny sanitarny - kolejowa
Płod. Grupy (do 15. XII. wypr. rozrząd
m. Borysław).

1918-1919 - Miejska Straż Obywatelska
(Stron. Komercka)

1919 - Dział. Etapu Wojsk. Pol. Lwowa
(Str. Komercka Wywiadowca)

1921 - Komitet Akcji na rzecz uczenia - ziotmen
i ich wolności.

1921-1922 Rodzin Siemca Dnieci polowy w obronie
Lwowa i Kresów Wschodnich.

Obecnie: ~~P. O. P. P.~~ L. O. P. P., Liga Młodzie i Kolonizacji,
Zoo. Pracy Obyw. Kobiet (praca zawod. i siłat.
na terenie tych organizacji), PCK - udział
Zamysłu, Polskie Stowarzyszenie Kobiet
z Wydziałem Wykubawczym - czł. zarządu,
Rodzin Korwistów - rodziciel i praca
kasa w Borysławiu. 28

Ost 5.01.20 do 25.06.20. petrija i narby
medycki w Szpit. Epidemiologicznym we Lwowie.

W dn. 25.06.20. przeniesiona do D-ctwa Kursem
Lekarzy i Medycyn Wojskowych we Lwowie.

Ochronka i Internat Gen. J. Piłsudskiego
Lwów, ul. Jabłonowska

Pracot. Janina Kelles - Kursem
zainicjował na p. L. Materasowa pracownik
biurokracji w Ochronce i Internacie J. Piłsudskiego
w l. 1916-1920. pomagał w utrzymaniu i pracach
wychow. a w r. 1919. był kierownikiem na kolonii
"Ochronki"

Zaw. b. Kursem Lek. i Med. Wojsk.
dr. Leńawa Wągrzynowski

"... pet. VI. przy wojtku w D-ctwie Kursem Lek.
i Med. Wojsk. we Lwowie ost 25. VI. 20. uakt. w ośrodku sanit.
Młodzież. Ośrodk. Armii. Ośrodk. a w ławce w ośrodku
kolejowej sanit. "Dobrochwie" psychielony
dr. Grupy Podolskiej. Zdemobilizowany
w dn. 15. XII. 201.

Świadkowie:

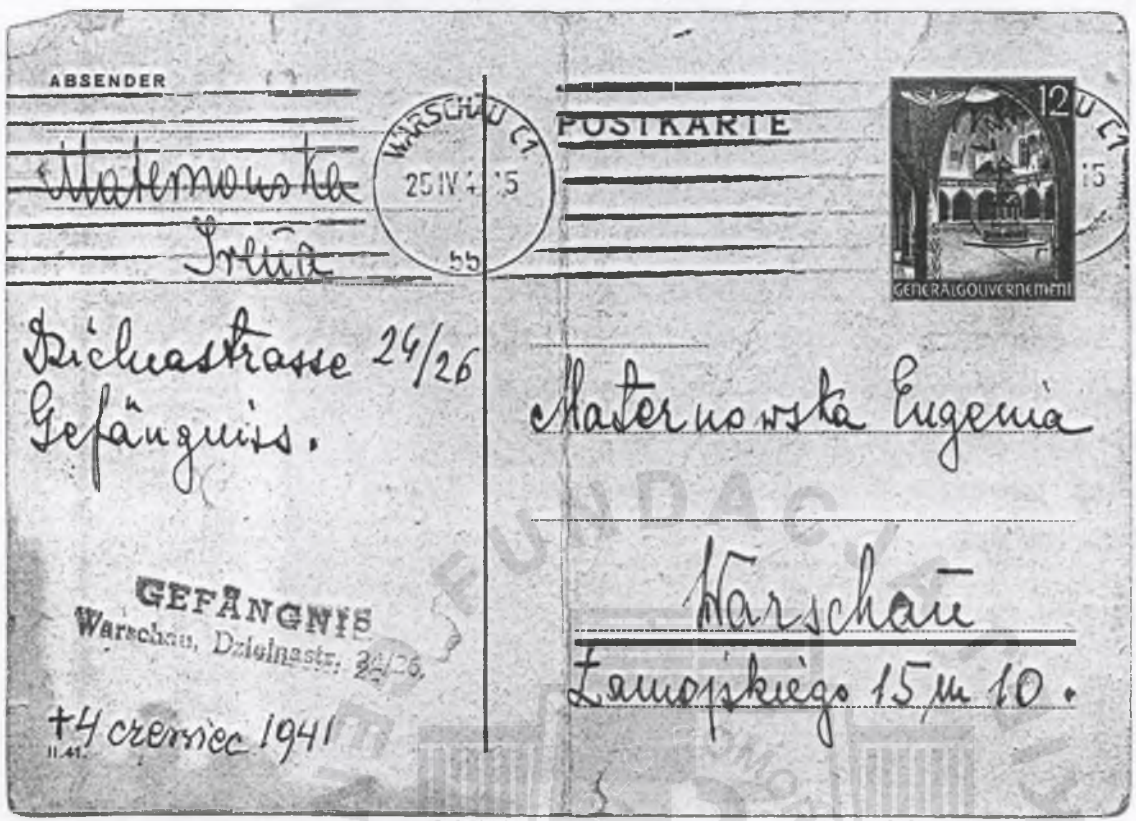
Mama Herbertowa - Wawona Zarnek
J. Kelles - Kursem
Helena Morozowa - Bobkowska Wawona Zarnek
młd. dr. L. Wągrzynowski

i inni.

II Materiały uzupełniające relację

- Kwartka pocztowa, W-wa 1941, mps, rkpś, kopia, k. 1, s. 1-2, Materiał ze Studium - Polski Podziemnej [b. m.], [b. d.], mps, kopia, k. 1, s. 3
- T. Chrostowski, W 30 lat po śmierci prof. J. Maternowskiej, "Życie Weterynaryjne" 1971/10, k. 2, s. 4-5
- J. Tropiło, Maternowska Irena Maria (biogram) [w:] Polski Słownik Biograficzny 1975, T. XX, z. 1, k. 2, s. 6-7. Materiał ze Studium Polski Podziemnej.

+4 czerwiec 1941

Maternowska 2 SPD

11/2

Poststempeldatum

Es ist mir erlaubt worden 2 mal monatlich
Lebensmittelpackete zu 5 Kg zu erhalten.

Diese sind an das polnische Polizeikommissariat N.7 Krochmalnastr.56 am 5-ten u.20-ten jeden Monat von 12-18 Uhr abzugeben.

Bei Uebergabe muss jedesmal diese Karte vorgezeigt werden.

STUDIUM POLSKI PODZIEMNEJ
W LONDONIE

Wpisy № 4598/2

Ś. P.

Dr. IRENA MATERNOWSKA

Profesor b. Uniwersytetu J. Piłsudskiego w Warszawie

zmarła w Bogu dn. 4.VI.1941r. po długich cierpieniach.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w górnym kościele św. Karola Boromeusza na Powązkach w dn. 9 czerwca b.r. o godz. 11, po którym nastąpi wyprowadzenie zwłok na cmentarz miejscowy.

O czym zawiadamiają pogrążone w głębokim smutku

Matka i Siostra

b.r. d. 1. 1941

jednej. Sanitariusze po ukończeniu kilkutygodniowego kursu i zaliczeniu nie dłuższej praktyki, będą mogli szczepić świnię i pomagać lekarzowi przy zabiegach, będą również otrzymywać premie. A technicy? Po blisko pięcioletniej nauce muszą odbyć roczny staż pracy, po to tylko by mogli asystować lekarzowi i od czasu do czasu wytrzebić knurka czy byczka, nie mówiąc już o uzyskaniu premii. Coś tu chyba wypaczone?

Zostały określone już nowe obowiązki dla techników weterynarii, którzy będą dyżurować o określonej godzinie w każdej wsi i udzielać porad z zakresu żywienia i wychowu zwierząt oraz wykonywać proste zabiegi. Jakże są to zabiegi, chyba wiadomo każdemu: szczepienie prosiąt przeciw anemii i kastracja!

Jestem młodym adeptem tego trudnego zawodu, ale wydaje mi się — nie wiem

czy słusznie — że na tym polu zostało jeszcze wiele do zrobienia. Zwracam się również do kolegów-techników, by zabrali głos w tej sprawie. Ciekaw jestem ich opinii.

Wydaje się, że warto by zorganizować zjazd techników weterynarii w ramach Zrzeszenia Lekarzy i Techników Wet., który niewątpliwie wniósłby wiele nowego.

Pragnę przy okazji wyrazić serdeczne podziękowania za wysiłek włożony w przygotowanie mnie do samodzielnej pracy przez personel Powiatowego Zakładu Weterynarii i Lecznicy dla Zwierząt w Ostrzeszowie, a w szczególności lekarzom: Marianowi Rosińskiemu, Stanisławowi Nowickiemu i Józefowi Duszy.

Adres autora:
Ostrów Wlkp. Rynek 25 m. 1a

W 30 lat po śmierci prof. I. Maternowskiej

Dr Tadeusz Chrostowski

Dnia 4.VI.1971 r. minęło 30 lat od śmierci prof. dr. Ireny Maternowskiej. Zmarła mając zaledwie 43 lata, w okresie swoich największych perspektyw naukowych, jako doskonały pedagog, uwielbiany przez swoich uczniów, jako wzorowy żołnierz broniący swojej Ojczyzny.

Irena Maternowska urodziła się 26.III. 1898 r. w Krukienicach — b. województwie lwowskim, w rodzinie mieszczańskiej o silnym poczuciu narodowym. Po ukończeniu liceum, mając 16 lat, uczęszcza do Szkoły Gospodarstwa Domowego w Snopkowie, aby potem zostać nauczycielką w Szkole Rolniczej. Przez ten czas robi maturę gimnazjum ogólnokształcącego.

Zaczęte studia na Akademii Weterynarii we Lwowie w 1918 przerywane są wypadkami wojennymi. Pracę naukową rozpoczyna jako asystentka na Klinice Chorób Zakaźnych Zwierząt, potem pozostaje w Zakładzie Badania Środków Spożywczych Pochodzenia Zwierzęcego.

W roku 1928 Irena Maternowska uzyskuje dyplom lekarza wet., a już 6.VII. 1929 r. broni swej pracy doktorskiej na temat różnicowania pałeczek grupy paratyfusu i Gaertnera na pożywkach bezbiałkowych przy pomocy oznaczania zmian pH w pożywkach Pesch'a i Maschke'go.

Rok akademicki 1933/34 dr Maternowska spędza jako stypendystka Funduszu Kultury Narodowej na studiach zagranicznych w Alfort pod Paryżem i w Kopenhadze u prof. O. Jensena. Po powrocie do kraju zostaje kierownikiem laboratorium mięsoznawczo-bakteriologicznego w rzeźni miejskiej w Warszawie. Pracę tam pełni do śmierci.

Po habilitacji w 1935 r. docent Ma-

ZYCIE
WETERYNARYJNE
NR 19 — 1971

KOŁO BYŁYCH ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ
POLISH HOME ARMY EX-SERVICEMEN ASSOCIATION
 43 EMPRESS GATE, LONDON, S.W.1
 Tel: FRE 1421

London, 22 września 1959.

ZAWIADOMIENIE WERYFIKACYJNE

S.p. Prof. Dr. MATERNOWSKA Irena.
 Pseudonim "Irena"

Za postawę wobec wroga w okresie konspiracji i bohaterskie zachowanie się po uwięzieniu i podczas śledztwa odznaczona została przez Dowódcę Armii Krajowej

Orderem Wojennym "VIRTUTI MILITARI" kl.V-ej
 rozkazem Nr.128 z 12-go czerwca 1942.

Za zgodność

J. Garliński
 J. Garliński

ternowska obejmuje na Uniwersytecie Warszawskim Katedrę Badania Środków Spożywczych Pochodzenia Zwierzęcego.

Dnia 20.IX.1937 r., mając zaledwie 39 lat, doc. Maternowska zostaje mianowana profesorem nadzwyczajnym UW.

Dorobek Jej pracy naukowej zamyka się pokazną liczbą 32 publikacji w kraju i za granicą.

W uznaniu zasług prof. Maternowska otrzymuje wiele odznaczeń państwowych, m.in. 9.I.1932 r. Krzyż Niepodległości i 10.IX.1938 — Złoty Krzyż Zasługi.

Już w wieku dziewczęcym Irena zapada na zdrowiu. Zdiagnozowane zwichnięcie główki kości udowej przykuwa ją do łóżka na długich 9 miesięcy. Potem okazuje się, że to gruźlica kręgu. Dzięki niepospolitym cechom charakteru Irena nie załamuje się. Przez cały czas choroby przerabiała program szkolny, a potem uczy się gry na fortepianie i na skrzypcach. Choroba jednak jest uporczywa. Jeszcze za czasów akademickich uczęszcza na wykłady w gipsowym gorsecie.

Zaleczona w młodości gruźlica rozwinię się dopiero w czasie okupacji niemieckiej wskutek złych warunków — złego odżywiania się, braku opału, pracy w chłodni. Końcowym etapem będą okrutne warunki więzienne na Pawiaku.

Po powrocie moim z Kampanii Wrzesniowej, na początku października 1939 r. zgłosiłem się do profesor Maternowskiej

w celu omówienia proponowanej mi przedtem pracy doktorskiej. Aby zabezpieczyć mnie przed łapankami żandarmerii przy codziennych dojazdach do Zakładu, Maternowska wyjmując z biurki gotowe druki o zatrudnieniu z pieczęciami urzędowymi i zamaszycie imituje podpis dyrektora Soboty. Z powodu braku klimatu do badań naukowych wtedy oczywiście pracy nie zacząłem, ale stale byłem urzeczony oddaniem mego niedoszedłego promotora dla pracy konspiracyjnej od pierwszych dni niewoli. Miała się ona skryzalizować w pracy organizacyjnej, kolportażu ulotek, rozpowszechnianiu powielanych wiadomości z nasłuchu radiowego, oddawaniem swego mieszkania dla osób ukrywających się. W maju 1940 losy wojny rzuciły mnie w inną stronę kraju i więcej nie ujrzałem I. Maternowskiej.

Po półtorarocznej działalności konspiracyjnej prof. Maternowska zostaje niespodziewanie aresztowana 22.IV.1941 r. w laboratorium rzeźni na Pradze. Była wtedy już ciężko chora i zeszła do laboratorium z prywatnego mieszkania na IV piętrze w celu podpisania wyników badań bakteriologicznych. Nie było wtedy możliwości na zniszczenie pliku ulotek patriotycznych, które pozostały w Jej mieszkaniu.

Dalsza Jej tragiczna droga wiodła przez Gestapo do tzw. oddziału Serbii więzienia na Pawiaku. Liczne wspomnienia więźniów z Pawiaka świadczą o wielkim uznaniu, jakie zdobyła sobie u towarzyszy kaźni*). Jeszcze na kilka dni przed śmiercią zostaje przesłuchiwana przez Gestapo. Na nic się nie zdają zaświadczenia ofiarnego lekarza Anny Sliwickiej o ciężkim stanie zdrowia, jako „zum Verhör unfähig”. Po długich i bezowocnych badaniach profesor Irena Maternowska przez dwa dni w agonii walczy ze śmiercią, aby wreszcie zakończyć swe życie po 6 tygodniowym pobycie w więzieniu. Ciało Jej zostało pochowane przez rodzinę na Powązkach.

W uznaniu za postawę wobec wroga w okresie konspiracji i bohaterskie zachowanie się w więzieniu i podczas śledztwa prof. Maternowska została odznaczona pośmiertnie orderem wojennym „Virtuti Militarii” V kl.

Prof. dr Irena Maternowska pozostanie w naszej pamięci jako świetlana postać.

Adres autora:
 Płock, Warszawska 15

*) Dziękuję w tym miejscu byłym więźniar-
 kom — siostrze szpitalnym Pawiaka ob.
 Marii Wierzbickiej i ob. Róży Józwiakow-
 skiej — za przekazanie mi po latach ser-
 decznych pozdrowień od prof. Maternowskiej,
 które mi przesyłała w ostatnich chwilach swego życia.

Wpisy nr 4723

~~Polska młodzież akademicka w Kijowie 1834—1918, (mszp.), (toż w zbiorach autora artykułu); B. Ossol.: Zieliński S., Historia Ligi Narodowej na Rusi, (mszp.), (toż w zbiorach autora artykułu); — Informacje Konstantego Skrzyńskiego i Stanisława Zielińskiego.~~

~~Józef Zieliński~~

Maternowska Irena Maria, pseud. konspiracyjny Irena (1898—1941), lekarz weterynarii, profesor Uniw. Warsz., działaczka konspiracyjna. Ur. 26 III w Krukienicach koło Lwowa w rodzinie mieszczańskiej, była córką krawca Teofila i Eugenii z Rymańskich, urzędniczki. Szkoły — powszechną i średnią — M. ukończyła we Lwowie. Jako uczennica liceum Olgi Filippi w r. 1911 zorganizowała Kółko Miłośników Języka Polskiego, następnie prowadziła Akcję Popierania Szkolnictwa Polskiego na Śląsku Cieszyńskim. W sierpniu 1914 jako członek Komitetu Pracy Obywatelskiej Kobiet we Lwowie ukończyła kurs samarytański, po czym do końca listopada pracowała jako samarytanka Czerwonego Krzyża. Od czerwca 1917 była członkiem Polskiej Organizacji Niepodległości, która od września 1917 do grudnia 1918 stanowiła żeński oddział Polskiej Organizacji Wojskowej (POW) we Lwowie. Od 1 XI 1918 pełniła służbę kurierki, pracowała w Małopolskiej Straży Ochotniczej, była kierowniczką Sekcji Gospodarczej Komitetu Pomocy Żołnierzom Studentom Polskiego Białego Krzyża. W czasie wojny 1920 r. pełniła służbę podlekarza weterynarii w Małopolskich Oddziałach Armii Ochotniczej. Była członkiem czynnym Tow. Obrony Kresów Zachodnich. Po ukończeniu Głównej Szkoły Gospodarczej Żeńskiej (GSGŻ) w Snopkowie pod Lwowem rozpoczęła studia w Akademii Medycyny Weterynaryjnej (AMW) we Lwowie, które ukończyła w r. 1928. Tamże uzyskała stopień doktora 6 VII 1929 na podstawie rozprawy *Próby różnicowania pałeczek grupy paratyfusu i Gärtnera na pożywkach bezbiałkowych przy pomocy oznaczania zmian pH w pożywce Pescha i Maschkego* („Rozprawy biologiczne z zakresu medycyny weterynaryjnej rolnictwa i hodowli”, 1929 VII).

W czasie studiów i po ich ukończeniu M. przez 12 lat prowadziła wykłady i zajęcia praktyczne z zakresu mięsoznawstwa, weterynarii i mleczarstwa w GSGŻ w Snopkowie. W l. 1931—3 była kierownikiem naukowym tej placówki. Od r. 1926 pracowała stale w AMW we Lwowie, początkowo w Klinice Chorób Zakaźnych u prof. Z. Markowskiego, następnie przez 8 lat w Zakładzie Badań Środków Spożywczych Zwierzęcego Pochodzenia, kierowanym przez prof. A. Trawińskiego. W l. 1933—4 jako stypendystka Funduszu Kultury Narodowej pracowała w zakładach naukowych Królewskiego Instytutu Serologicznego w Kopenhadze u prof. C. O. Jensena, w Szkole Weterynaryjnej w Alfort pod Paryżem u prof.

L. Panisseta i prof. J. Verge'a oraz w Instytucie Pasteura w Paryżu u prof. J. Valtisa. Po powrocie do kraju w r. 1934 została kierownikiem Laboratorium Mięsoznawczo-Bakteriologicznego przy Rzeźniach Miejskich w Warszawie oraz wykładowcą mięsoznawstwa i mleczarstwa na Wydziale Weterynaryjnym Uniw. Warsz., następnie kierownikiem Zakładu Badania Środków Spożywczych i Użytkowych Pochodzenia Zwierzęcego. W r. 1935 habilitowała się w AMW we Lwowie w zakresie nauk o środkach spożywczych pochodzenia zwierzęcego, a w dwa lata później, we wrześniu 1937 została mianowana profesorem nadzwyczaj. Uniw. Warsz. Od r. 1936 M. była założycielem i redaktorem czasopisma naukowego „Higiena Produktów Zwierzęcych”. Miała duży autorytet naukowy. W swoim dorobku pozostawiła ok. 50 publikacji, z których wyróżniają się prace z zakresu immunologii pasożytniczej oraz higieny mięsa i mleka. Publikowała artykuły w czasopismach „Przegląd Weterynaryjny” (np. *Gruźlica w mleku trwale pasteryzowanym*, 1932 nr 6, *Odczyny sero-biologiczne przy bąblowcu u ludzi z uwzględnieniem badań własnych*, 1932 nr 8), „Medycyna Doświadczalna i Społeczna” (*Odczyn śródskórny przy niektórych schorzeniach pasożytniczych*, 1934 XVIII z. 5—6) i „Higiena Produktów Zwierzęcych”; osobno wydała *Zwierzęta zatrute gazami bojowymi jako materiał rzeźny* (W. 1939).

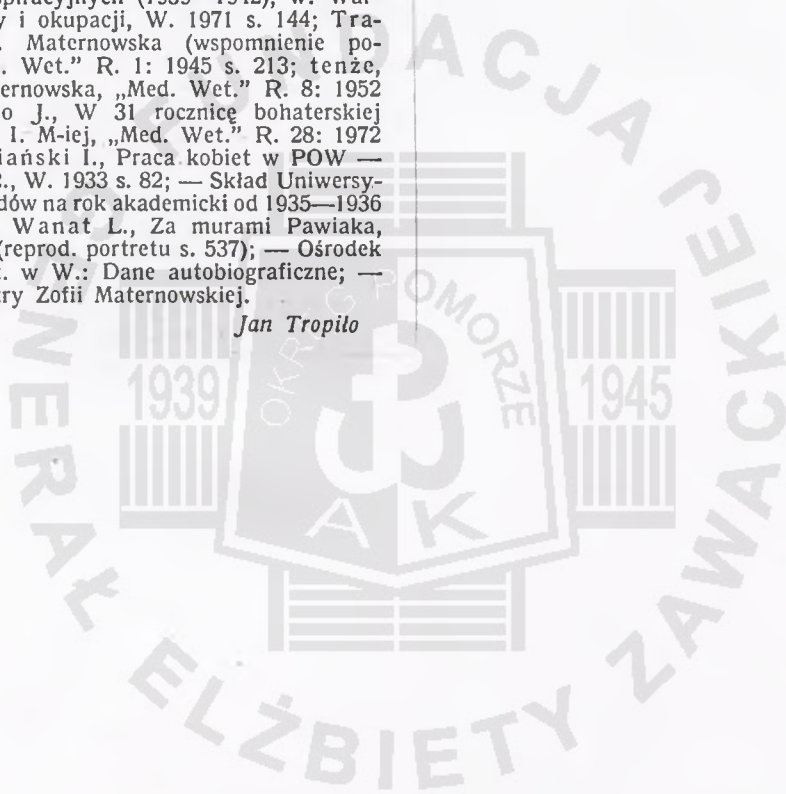
Zajmowała się M. również działalnością społeczną. Była sekretarzem i skarbnikiem Polskiego Tow. Mikrobiologów, wiceprzewodniczącą, a później przewodniczącą Koła Rodziny Rezerwistów nr 12, wiceprzewodniczącą Rady Głównej Wychowania Obywatelskiego RP, delegatką Rady Narodowej Polek. W czasie okupacji niemieckiej M. tajnie kontynuowała swą działalność dydaktyczną egzaminując w r. 1940 studentów Wydziału Weterynaryjnego Uniw. Warsz. z zakresu mięsoznawstwa i anatomii patologicznej. Nadal pracowała zawodowo i mimo podupadłego zdrowia weszła do konspiracji. Od zimy 1939 była czynnym członkiem Służby Zwycięstwu Polski (SZP), a następnie Związku Walki Zbrojnej (ZWZ). M., pseud. Irena, była jednym z najaktywniejszych współpracowników Referatu sabotażu i dywersji w Oddziale III Sztabu SZP, a potem ZWZ, kierowanego przez mjr. F. Niepokólczyckiego. Od chwili powstania (20 IV 1940) Związku Odwetu (ZO) M. była członkiem Związku i pracownikiem biura studiów środków walki sabotażowo-dywersyjnej wchodzącego w skład komórek sztabowych ZO. Funkcję tę pełniła do chwili swego aresztowania przez gestapo 22 IV 1941. Została uwięziona na Pawiaku w Warszawie, gdzie zmarła w szpitalu na «Serbii» 4 VI t. r. Została pochowana przez rodzinę na cmentarzu Powązkowskim w Warszawie. Odznaczona była m. in. Krzyżem

1975n.

Niepodległości, Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Virtuti Militari kl. V (pośmiertnie).

Portret M-iej z r. 1937 (pastel), wykonany przez S. I. Witkiewicza (Witkacego), w posiadaniu siostry; Portret z okresu pobytu w Pawiaku (rys.) wykonany przez Jadwigę Tereszczenko, w zbiorach Muz. Pawiaka; — Millak, Słownik lekarzy wet., (suplement 1960—1963); — Chrostowski T., W 30 lat po śmierci prof. I. M-iej, „Życie Wet.” T. 46: 1971 s. 312—13; Czuperska-Śliwicka A., Cztery lata ostrego dyżuru, W. 1965; Kaźmierska J., Szkolnictwo warszawskie w okresie okupacji, w: Warszawa lat wojny i okupacji, W. 1971 s. 218; Manteuffel T., Uniwersytet Warszawski w latach wojny i okupacji — kronika 1939/40—1944/45, W. 1948; Millak K., Uczelnia Weterynaryjna w Warszawie 1840/1965, W. 1965; Strzembosz T., Piony walki bieżącej organizacji konspiracyjnych (1939—1942), w: Warszawa lat wojny i okupacji, W. 1971 s. 144; Trawiński A., I. Maternowska (wspomnienie pośmiertne), „Med. Wet.” R. 1: 1945 s. 213; tenże, Prof. dr I. Maternowska, „Med. Wet.” R. 8: 1952 s. 431; Tropiło J., W 31 rocznicę bohaterskiej śmierci prof. dr I. M-iej, „Med. Wet.” R. 28: 1972 s. 52—3; Ziemiański I., Praca kobiet w POW — Wschód, Wyd. 2., W. 1933 s. 82; — Skład Uniwersytetu i spis wykładów na rok akademicki od 1935—1936 do 1938—1939; Wanat L., Za murami Pawiaka, W. 1972 s. 510 (reprod. portretu s. 537); — Ośrodek Hist. Med. Wet. w W.: Dane autobiograficzne; — Informacje siostry Zofii Maternowskiej.

Jan Tropiło

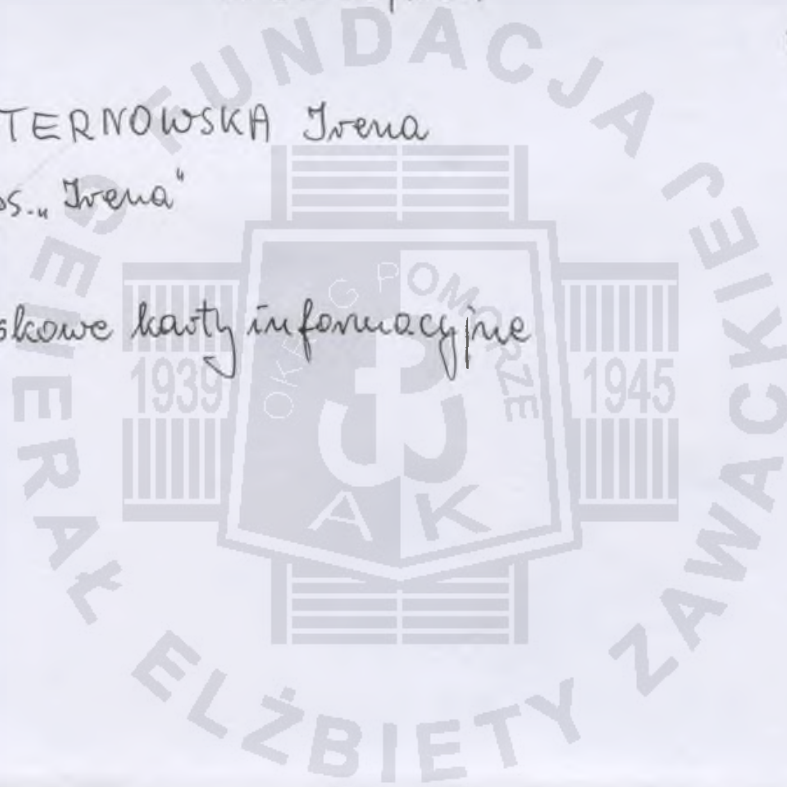

T. 3542/WSK

POW
KG 2W2
W-wa

⁺MATERNOWSKA Irena
ps. "Irena"

✓ Nazwiskowe karty informacyjne

Maternowska Irena

Źródła:

1934 Mat. do bibl. piśm. kobiet pol.: s.166

Kawtoteke

Osob. Lelceraj

GBL

"l"

VM

POH KB
242 AK

MATERNONSKA Irene, Maria
ps "Irene"

Jurpiło J. "Maternowska Irene Maria, pseud. Konja
Irene (1898-1941) lekarz weterynarii, działaczka
konspiracyjna POH, ZHZ, PSB 1975 t. 20, s 193-
194, bibli.
AK. Kunert "Przebiegiem Onol. woj. VM - Powst. Ham
N " Wielkie Jutr. Encykl. Powst. Warz. - H-wo 1997
s. 73.

Zob. "Słownik Polek..." ci. 6. s. 169.

Yop. X. 2000.

UM

AK

W-wa

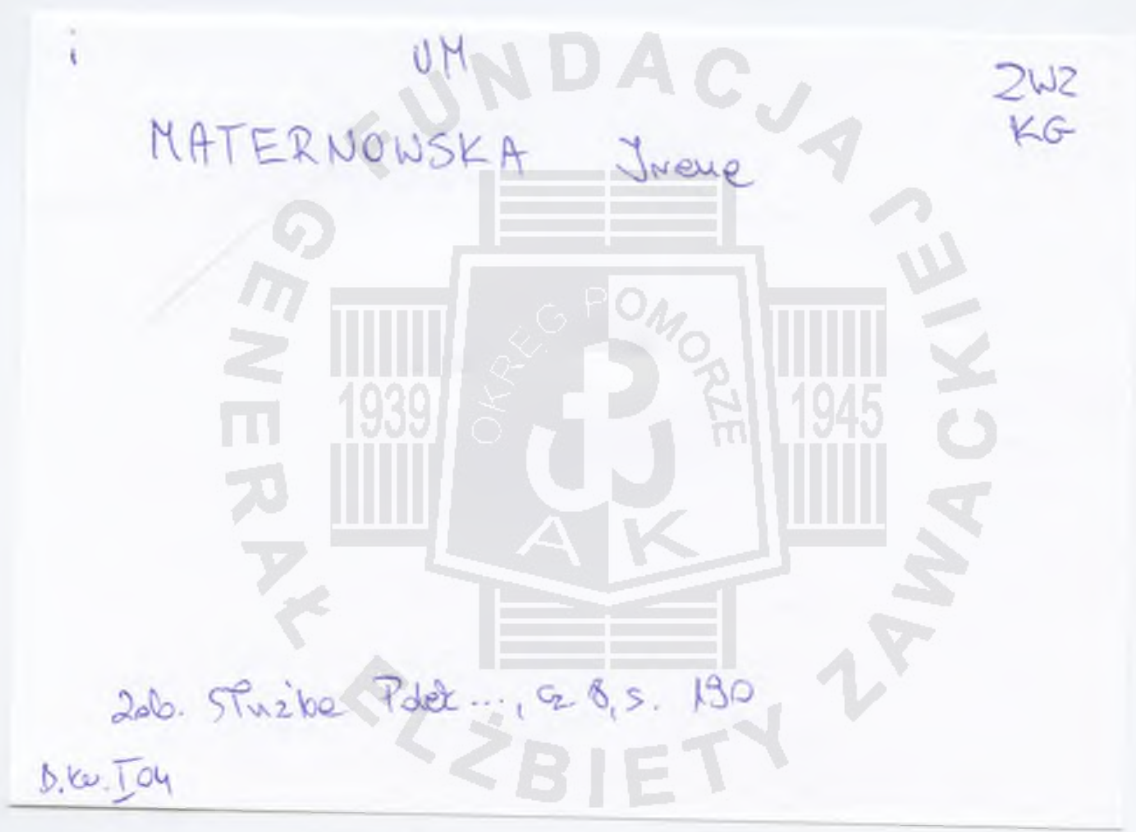
MATERNOWSKA Zofia
Irene

ps. "Irene"

- prof. dr wg mehdanku Keliiny nr 128
2 12 VI 1942 "za bohaterstwo zachowanie
podczas śledztwa i po uwięzieniu"

2ob. STP - poszukiwanie J. Kuczynska IX 2001
1 zel. do p. 226/2001 konesp. E.2 |

Dr. K. J. 2001.

UM

MATERNOWSKA Jurek

ZWZ
KG

1939

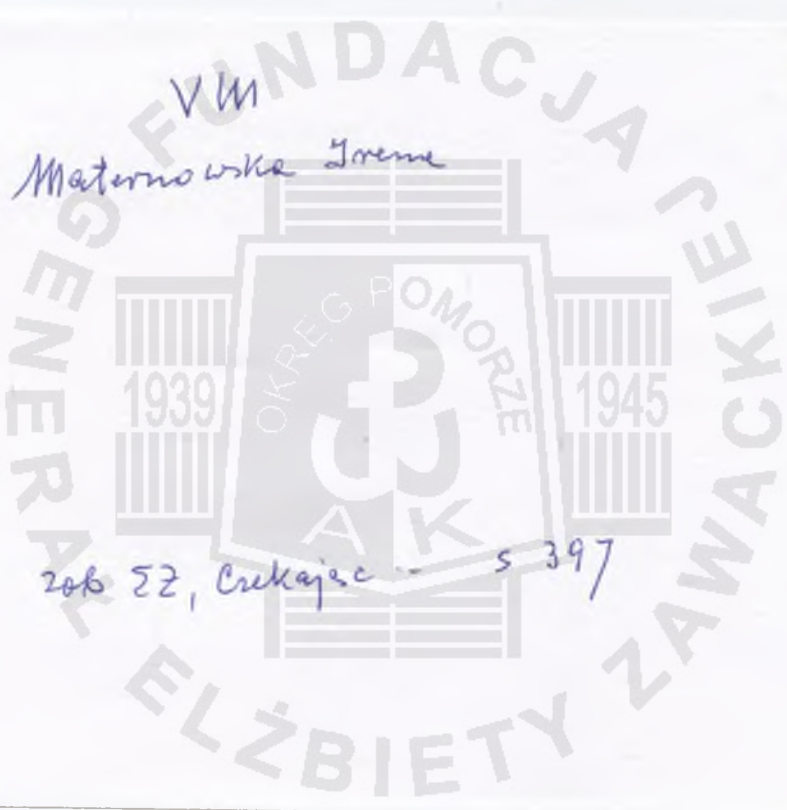
OKREG POMORZE

1945

AK

Lab. Sluzba Podk... 1928, 5. 1930

D. Kw. 104

VM
Maternowska Irene

PK
Wzr

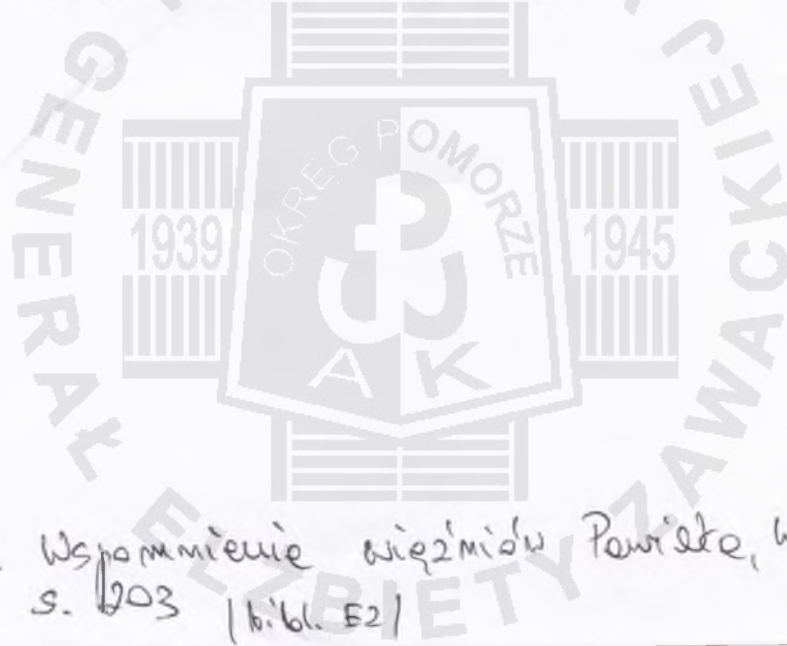
zob 22, Czekajsc 5 397

i

UM

ZW2

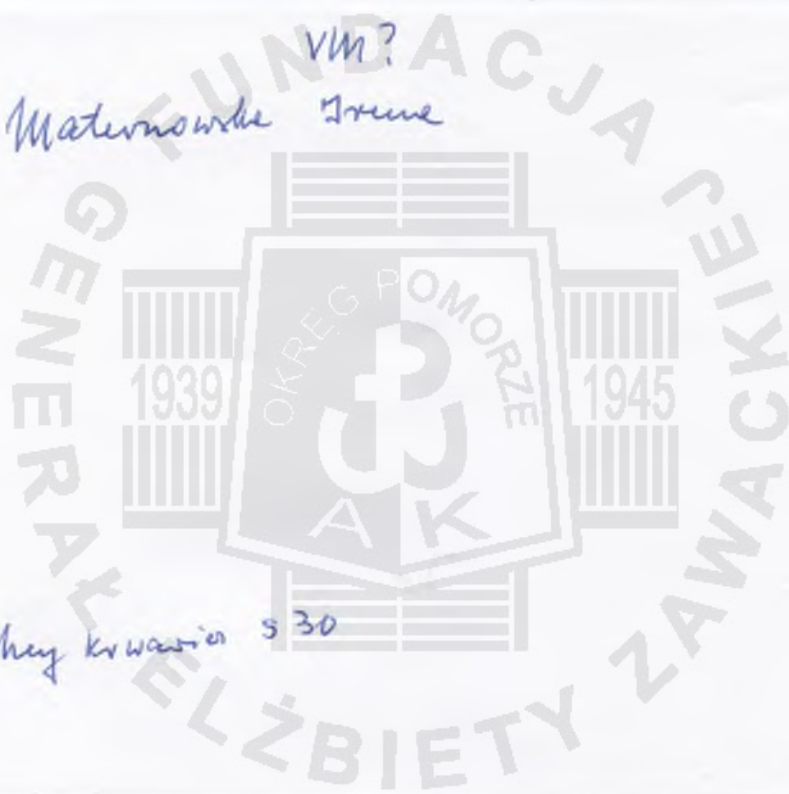
MATERNOWSKA Irene

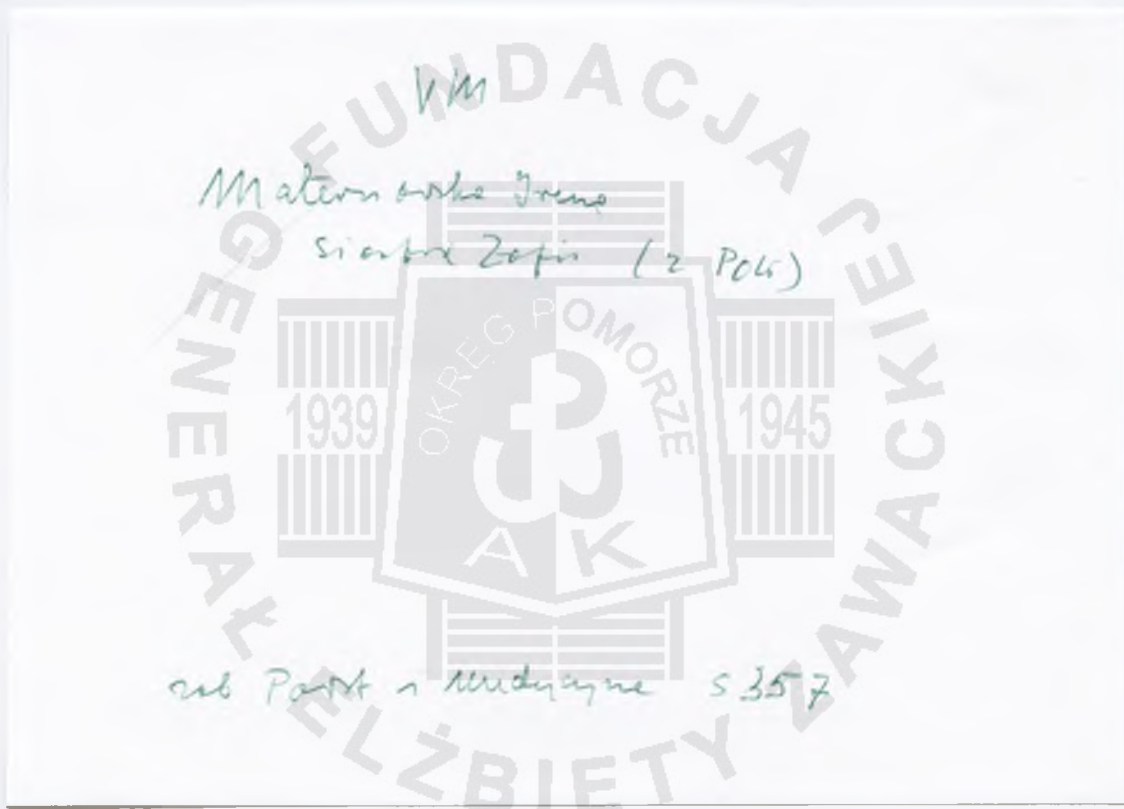
Zob. Wspomnienie więźniów Powiatu, W-wa 1978,
D.K. 11/04 s. 203 (bibl. E2)

Maternowska VM?
Irene

Henry Krwawiec s 30

2007

WM
Matematyka Joanna
Siemra Zofia (z Polu)

zab. Punkt i Medycyna 5357

VM

SZP
WWR

Maternowska Irena

prof. dr weterynarii, zapracowała gen. Tokarczewskiemu
laborium na terenie Przerwi Miejskiej (na Pradze)
Pracowała tam laboratoryjnie, wspólnie z
J. Wódek Samojłowicz opiekowała się gen. T. w
tym czasie (I. 1940)

D. Barczyński - Po stryktor pietwary. Wwr 2001
t. II s. 331, 408-410 foto.

YN-K

			Nr. Karty 310
1	Nazwisko	Maternowska	
2	Imię	Jrena c. Teofila	
3	Data ur./rocznik	26.03.1898	
4	Stopień wojsk./tytuł		
5	Organizacja	AK	
6	Przychył.org./jedn.		
7	Funkcja		
8	Nr. Krzyża		
9	Znaki	protab 1	

VIII

Maternowska Irene

Matce odznaczona KW za obronę
Lwowa 1918

1939

OKRĘG MORZE

1945

AK

zawodska,

zob. Hancerstwo Żeńskie na Wschodzie s. 27, 43

i

^{VM}
MATERNOWSKA Irene

- ur. 26 III 1898 r., prof. weterynarii
Umiw. Warsz., członek ZWZ
- zeszt. 24 IV 1941 r. "Zmarła 4 VI 1941 r.
na gruźlicę noszycową płuc"

Zob. Domen'skie "Pamięć - kuzm i herozm",
W-wa 1986, s. 387

P.Kw. III 03

i
UM
MATERNOWSKA Irene

- profesor Wydziału Weterynarii Uniwersy-
tetu Warszaw. kierownik katedry Medy-
nie środków spożywczych podrodzenie
zwierzęca, członek SŻP, 2W2-20
(Związek Odwet / awerszt. 22 IV 1941 r.,
zmarła w szpitalu więziennym na
grzeźlice 4 VI 1941 r.

l. Wawet. ze murami "Pamięte" w-wa 1985
s. 425

AK-403.

"Słownik uczestniczek..."

I. Maternowska

MATERNOWSKA IRENA MARIA, „Irena” (26 III 1898–4 VI 1941), ur. w Krukienicach k. Lwowa, c. Teofila, krawca, i Eugenii z Rymańskich; szkołę średnią ukończyła we Lwowie, w 1914 jako czł. Komitetu Pracy Obywatelskiej Kobiet ukończyła kurs samarytański, po czym pracowała w PCK, w 1917 wstąpiła do Polskiej Organizacji Niepodległościowej, będącej żeńskim oddziałem POW, od listopada 1918 pełniła służbę kurierską, w 1920 była pod lekarzem weterynarii w Małopolskich Oddziałach Armii Ochotniczej; za działalność niepodległościową odzn. Krzyżem Niepodległości z Mieczami; po I wojnie światowej czł. Tow. Obrony Kresów Zachodnich, ukończyła Żeńską Szkołę Gospodarstwa Wiejskiego w Snopkowie pod Lwowem, następnie Akademię Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie, w 1929 uzyskała stopień dr. med. wet., w 1933–1934 jako stypendystka Funduszu Kultury Narodowej studiowała i pracowała w Kopenhadze i Paryżu, od 1934 kierowała katedrą higieny środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego na Wydz. Weterynarii Uniw. Warszawskiego, w 1937 mianowana profesorem nadzwyczajnym tegoż Uniwersytetu; w konsp. wykladała na tajnych kompletach, od zimy 1939 w SZP-ZWZ w dziale sabotażu i dywersji

266

MATUSZAK WANDA NATALIA

Oddz. Operacyjnego KG, od kwietnia 1940 w nowo utworzonym Związku Odwetu zorganizowała i kierowała pracownią bakteriologicznych środków dywersji, które wytwarzała mimo nadzoru niemieckiego nad laboratorium, współpracowała też z Biurem Studiów Oddz. Operacyjnego KG; 22 VI 1941 aresztowana przez gestapo, więziona na Pawiaku, chora na rozpadową gruźlicę, zmarła w celi więziennej; pochowana na Cmentarzu Powązkowskim, kw. 284 b; odzn. Orderem Virtuti Militari.

123, sygn. III/21/12. III/21/13; 140, t. I, s. 1, poz. 3; 215, t. XX, zeszyt 84, s. 193–194; 236, s. 209; 272, s. 139, 140; 278, s. 152, 158; 518, s. 19; 535, s. 246, 287; 542, s. 510; rel. Stefana Jakubowskiego.

Imię T WSK? brak py 4 wykona
 POU 14 Siatki
 Maternowska Zofia

1. N
 + Maternowska

2. I., ps.
 Joanna Maria Teofila

3. ur.
 26.03.1898

4. st.
 prof. dr. med.

5. Org.
 AK
 Pog. Spół. Pisk (ambulance brommy inf)

6. przydz.
 OI Kł. Kuchyn

7. funkcje
 Gellert

8. nr
 12659 (jak Zofia) nr karty 310

9. źr.
 protok. 1 DK 111
 10.10.64

1. Nenoł knak, Nenoł PRL knak.
2. HN 1878/78 | AHKI s. 11 Mar

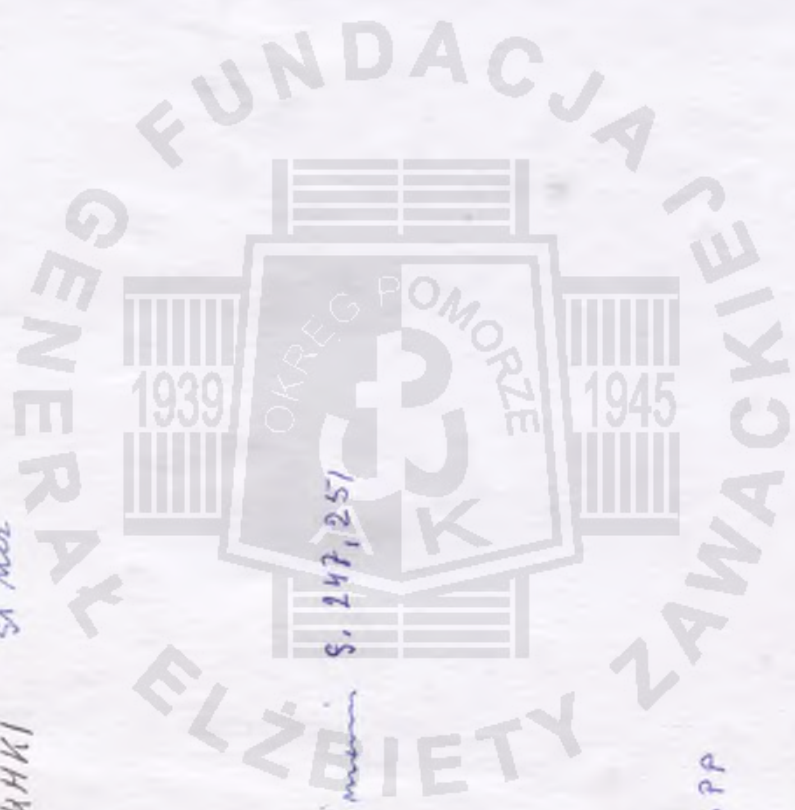
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

PSB

3. Zowestad pu iminim s. 247, 251

med wstawa SPP

D. 100

T. 3542/WJK

KG-2W2
oddz. II

MATERNOWSKA Jere
ps. Jere^u

vi. Fotografie

1. zdj. siedzi przy stole [b. ol.] Kserokopie -
szl. 1
2. " w mundurze [b. ol.] - " -

Z. Świt. 2013 v.

①

KG Zw2
Oddz. II

+ MATERNOWSKA Irene

ps. "Irene"

T. 3542/WSK

Meteryty 2 SPP

MATERNOWSKA Jwera

KG 242

T.3542/WSK

2)

GENERALNA
FUNDACJA
MORZE
1939
1945
K
KONIĄCZKI
ELŻBIETY

MATERNOWSKA Irene

